

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Frygt og Bæven

Citation: Kierkegaard, Søren: "Frygt og bæven", i Kierkegaard, Søren: *Frygt og bæven*, udg. af Lars Petersen ; Merete Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 78. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kierkegaard02val-shoot-idm140578677374720/facsimile.pdf> (tilgået 25. oktober 2021)

Anvendt udgave: Frygt og bæven

Ophavsret Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen.](#)

teressant, ikke er en Opgave for Kunstflid, men et skjebnesvangert Privilegium, der som ethvert Privilegium i Aandens Verden kun kjøbes i dyb Smerte. Saaledes var Socrates det interessanteste Menneske, der har levet, hans Liv det interessanteste, der er blevet ført, men denne Existent var ham anviist af Guden, og forsaavidt han selv maatte erhverve den, da har han ogsaa ikke været ukjendt med Møje og Smerte. At ville tage en saadan Existent forfængelig, sommer sig ikke for Nogen, der tænker alvorligere over Livet, og dog er det ikke sjældent i vor Tid, at man seer Exempler paa en saadan Stræben. Det Interessante er forevrigt en Grændsekategori, et Confinium mellem Æsthetiken og Ethiken. Forsaavidt maa Overveelsen bestandig stræffe over paa Ethikens Gebeet, medens den for at kunne faae Betydning maa med æsthetisk Inderlighed og Concupiscents gribe Problemet. Sligt indlader i vor Tid Ethiken sig sjældnere paa. Grunden skal være, at der ikke kan blive Plads dertil i Systemet. Saa kunde man jo gjøre det i Monographier, og desuden, vil man ikke gjøre det vidtloftigt, saa kan man gjøre det kort, og dog opnaae det Samme, dersom man nemlig har Prædikater i sin Magt; thi eet eller to Prædikater kan forraade en heel Verden. Skulde der i Systemet heller ikke være Plads til saadanne Smaaord?

Aristoteles siger i hans udedelige Poetik: *δύο μὲν οὖν τοῦ μύθου μέρη, περὶ τῶν ἐστὶ περιπέτειαι καὶ ἀναγνώσεις* (cf. cap. 11). Det er naturligt kun det andet Moment, der her beskæftiger mig: *ἀναγνώσεις*, Gjenkjendelsen. Overalt hvor der kan være Tale om en Gjenkjendelse, der er *ἴσως* Tale om en foregaaende Skjulthed. Som da Gjenkjendelsen bliver det Losende, det Relaxerende, saaledes er Skjultheden det Spændende i det dramatiske Liv. Hvad Aristoteles i det Foregaaende af samme Capitel udvikler angaaende Tragediens forskellige Værd alt i Forhold til som *περιπέτεια* og *ἀναγνώσεις* carambolere, samt om den enkelte og den dobbelte Gjenkjendelse, kan jeg her ikke tage Hensyn til, om det end frister ved sin Inderlighed og sin stille Fortabelse især den, der længe nok blev træt af Oversigtsmændenes overfladiske Alvidenhed. En almindeligere Bemærkning maa her finde sin Plads. I den græske Tragedie er Skjultheden (og som en Folge deraf Gjenkjendelsen) en episk Rest, der har sin Grund i et Fatum, i hvilket den dramatiske Handling forsvinder, hvorfra denne har sit dunkle gaadefulde Udspring. Deraf kommer det, at den Virkning, en græsk Tragedie frembringer, har en Lighed

med Indtrykket af en Marmor-Statue, der mangler Øiets Magt. Den græske Tragedie er blind. Derfor hører der en vis Abstraktion til for ret at lade sig paavirke af den. En Søn myrder sin Fader, men først bag efter faaer han at vide, at det er hans Fader. En Søster vil offre sin Broder, men i det afgjørende Øieblik faaer hun det at vide. Dette Tragiske kan mindre beskæftige vor reflecterende Tid. Det nyere Drama har opgivet Skjebnen, har dramatisk emanciperet sig, er seende, skuer ind i sig selv, optager Skjebnen i sin dramatiske Bevidsthed. Skjultheden og Aabenbarelsen er da Heltens fri Gjerning, for hvilken han er ansvarlig.

Ogsaa i det nyere Drama hører Gjenkjendelsen og Skjultheden med som et væsentligt Element. At anføre Exempler herpaa vilde være for vidtløftigt. Jeg er høflig nok til at antage, at Enhver i vor Tid, der er saa æstetisk vellystig, saa potent og opildnet, at den undfanger lige saa let som Agerhønen, der efter Aristoteles Udsagn har nok af at høre Hannens Røst eller dens Flugt over Hovedet paa den; jeg antager, at Enhver, blot han hører det Ord «Skjulthed», let vil kunne ryste en halv Snees Romaner og Comedier ud af Ærmet. Jeg kan dessaarsag fatte mig kort og saaledes strax blot antyde en almindeligere Bemærkning. Dersom den, der leger Skjul og derved bringer den dramatiske Gjæring i Stykket, skjuler noget *Nørens*, saa faae vi en Comedie, staaer han derimod i Forhold til Ideen, da kan han nærme sig til at blive en tragisk Heft. Her blot et Exempel paa det Komiske. En Mand sminker sig og gaaer med Paryk. Samme Mand vil gjerne gjøre Lykke hos det smukke Kjøn, han er sikker nok paa Seiren ved Hjælp af Sminken og Parykken, der ubetinget gjør ham uimodstaaelig. Han fanger en Pige og er paa Lykkens Tinde. Nu kommer Humlen; kan han tilstaae det, taber han ikke hele sin bedaarende Magt, naar han viser sig som en slet og ret ja endog en skaldet Mandsperson, taber han ikke derved igjen den Elskede. – Skjultheden er hans fri Handling, for hvilken ogsaa Æsthetiken gjør ham ansvarlig. Denne Videnskab er ingen Ven af skaldede Hyklere, den prisgiver ham for Latteren. Dette maa være nok for blot at antyde hvad jeg mener; det Komiske kan ikke være Gjenstand for denne Undersøgelsses Interesse.

Veien, som jeg har at gaae, er at gjennemføre Skjultheden dialektisk gennem Æsthetiken og Ethiken; thi det gjelder om, at den æstetiske Skjulthed og Paradoxet vise sig i deres absolute Forskjellighed.